113877 ـ حکم کسی که پس از رد شدن از میقات احرام نماید

سوال

امسال من و همسرم به حج رفتیم. پرواز ما از ابوظبی به جده بود بود و خلبان پرواز که مسلمان نبود گف پس از ۴۵ دقیقه بر فراز میقات خواهیم بود. پس از پایان این مدت خلبان چیزی نگفت اما شنیدم که مسافران شروع به گفتن لبیک کردند. آیا باید قربانی کنیم یا نه؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اگر شما پس از گذشتن از میقات احرام کرده‌اید واجب است یک گوسفند برای خودتان و یکی دیگر برای همسرتان در مکه ذبح کنید و بر بینوایان آنجا توزیع نمایید.

در دایرة المعارف فقهی (۲۲/ ۱۴۰) آمده است:

«کسی که بدون احرام از میقات بگذرد باید در صورت توانایی برگردد و از آنجا احرام کند، اگر برگردد و احرام کند نیاز به قربانی ندارد و علما بر این متفق هستند؛ زیرا وی از همان میقاتی که باید احرام نماید احرام کرده است.

اما اگر از میقات بگذرد و سپس احرام کند باید قربانی کند، فرقی نمی‌کند که به میقات برگردد یا خیر، و این رای مالکیه و حنابله است».

از شیخ بن باز ـ رحمه الله ـ پرسیده شد: رد شدن از میقات [بدون احرام] در حج و عمره چه حکمی دارد؟

ایشان گفتند:

«برای مسلمان اگر قصد حج یا عمره دارد جایز نیست بدون احرام از میقات عبور کند، و اگر بدون احرام از میقات بگذرد باید دوباره به آنجا برگشته و احرام کند.

اما اگر چنین نکند و پس از آن یا جایی نزدیک‌تر به مکه احرام کرد طبق رای بسیاری از علما باید قربانی کند، یعنی در مکه ذبح نماید و میان فقرا توزیع کند، زیرا وی یک کار واجب را که احرام از میقات شرعی است ترک کرده است» مختصرا از مجموع فتاوی شیخ بن باز (۹/ ۱۷).

از شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ پرسیده شد: من به نیت عمره از ریاض به مقصد جده سوار هواپیما شدم، کاپیتان اعلام کرد که بعد از بیست و پنج دقیقه از روی میقات عبور خواهیم کرد، اما حواسم نبود و چهار یا پنج دقیقه بعد از گذشتن از بالای میقات یادم آمد و احرام کردم و سپس مناسک عمره را به پایان رساندم. حکم کار من چیست؟

ایشان پاسخ دادند:

«حکم ایشان بر اساس آنچه علما گفته‌اند این است که یک گوسفند را در مکه ذبح کند و میان فقرای آنجا توزیع نماید، و اگر توانایی‌اش را نداشت خداوند کسی را جز به اندازه‌ی توانش تکلیف نمی‌دهد.

اما من به برادرانم توصیه می‌کنم که وقتی کاپیتان اعلام کرد بیست و پنج دقیقه یا ده دقیقه به میقات باقی مانده احرام کنند؛ چون بعضی از مردم بعد از اعلام کاپیتان می‌خوابند و در نزدیکی فرودگاه جده متوجه می‌شوند. شما اگر پنج دقیقه یا ده دقیقه یا یک ساعت و دو ساعت پیش از میقات احرام کنید اشکالی ندارد، مشکل وقتی است که بعد از گذشتن از میقات احرام کنید، و هواپیما طی پنج دقیقه مسافتی طولانی را طی می‌کند.

بنابراین به برادر سوال کننده می‌گویم: برای هر کدام از شما که بعد از میقات احرام کرده فدیه‌ای در مکه ذبح کنید و میان فقرای آنجا توزیع نمایید، اما در آینده مواظب باشید بعد از اعلام کاپیتان احرام کنید چون جا [برای زودتر احرام کردن] هست و اگر بعد از آن خوابیدید اشکالی ندارد» (اللقاء الشهری: ۵۶/ ۴).

والله اعلم